

De sloot hoort bij de tuin!

Het valt op dat er zeer veel tijd en energie aan een tuin wordt besteed. Dure planten worden gezaaid, geplant en vertroeteld tot ze een waar sieraad zijn voor de tuin. De planten staan in goede grond, worden bemest en krijgen voldoende water om te groeien. Schoon en gezond water voor de planten komt als regen uit de lucht, of uit de sloot. Is het dan niet raar dat we meestal zo weinig tijd en energie besteden aan onze sloten?

De sloot zorgt ervoor dat het te veel aan water kan worden afgevoerd en hebben we tekort aan water, dan kunnen we dat uit de sloot scheppen of pompen. Als de sloot goed wordt onderhouden dan levert dat ook een betere waterkwaliteit op voor de planten. In ieder geval veel beter dan kostbaar drinkwater. Het probleem is dat als uw burens de sloot niet onderhouden, dat u en andere tuinders er last van hebben. Vaak weet men ook niet hoe men een sloot goed moet onderhouden, of vind men het te zwaar werk.

Deze brochure is bedoeld om aandacht te vragen voor het slootonderhoud en uit te leggen hoe u het onderhoud op een zo gemakkelijk mogelijke manier kunt doen. Daarnaast kan de sloot en oever een heel mooi onderdeel uitmaken van uw tuin, met de mooiste planten, bloemen en dieren.

Waarom moet ik de sloot onderhouden?

Wanneer u geen onderhoud pleegt aan een sloot dan zal het uiteindelijk vanzelf dichtgroeien. Dit wordt het natuurlijke proces van verlanding genoemd. Waar eerst water was, ontstaan waterplanten, deze sterven af en dalen neer op de bodem als bagger, wordt moeras. En na verloop van tijd wordt het moeras weer land. Een gezonde sloot heeft zuurstof nodig. Voor de vissen, planten en andere levende organismen, maar ook voor het verwerken van afgestorven waterplanten en boombladeren op de bodem; het rottingsproces. De resten van het rottingsproces blijven op de bodem achter en vormen de sliblaag, oftewel de bagger. Als er weinig water in de sloot staat, is de zuurstof snel op. De vissen, planten en andere levende organismen kunnen er niet meer leven. De kwaliteit van het water gaat dan snel achteruit. Voor een gezond slootmilieu is het dus belangrijk dat er voldoende water in de sloot aanwezig is. Dat wil niet zeggen dat u continu het hele jaar door planten uit de sloot moet verwijderen. Zeker in het voorjaar zijn deze juist nodig om zuurstof aan te maken.

Het hoogheemraadschap ziet er op toe dat de sloten in ons gebied goed blijven functioneren. Het doel daarbij is om het water schoon te houden en te zorgen voor

voldoende doorstroming en berging (ruimte voor water bijvoorbeeld tijdens hevige neerslag). Het hoofdwatersysteem (belangrijke watergangen en sloten voor de afvoer van water) onderhoudt het hoogheemraadschap zelf (veelal machinaal). De overige (kleinere, minder belangrijke) watergangen moet de eigenaar/gebruiker zelf onderhouden.

Een (volks)tuinder moet zijn sloot dus zelf onderhouden en om er op toe te zien dat dit gebeurt schouwt het hoogheemraadschap jaarlijks. Het probleem is alleen dat het om velen duizenden watergangen gaat met honderden eigenaren. Het hoogheemraadschap schrijft de eigenaren aan (een enorme klus), maar is hierin de afgelopen jaren niet heel streng geweest naar volkstuiders. Feitelijk is het zo dat als volkstuiders hun sloten niet goed onderhouden zij daar zelf last van hebben en na tientallen jaren achterstallig onderhoud voor enorme kosten kunnen komen te staan als sloten geheel opnieuw machinaal moeten worden uitgebaggerd.

Wanneer moet ik de sloot onderhouden?

In verband met de Flora- en Faunawet mag u geen onderhoud uitvoeren van 15 maart tot 1 juni. U kunt uw onderhoud uitvoeren met een voorkeur voor de

maanden september en oktober, maar voor 1 november. Belangrijk hierbij is dat u het leven (waterplanten, dieren) in de sloot zoveel mogelijk ontziet, ook in de winter. Dus ga niet enorm woelen, doe een deel van de sloot en het andere deel later. Zo geeft u de dieren een mogelijkheid om te vluchten.

Laat u niet weerhouden om deels beschermde planten zoals bijvoorbeeld de Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*) na 1 oktober te verwijderen als het zich heeft vermeerderd en de waterdoorstroming belemmert. Het gaat erom dat de natuurlijke populatie aan planten en dieren zich weer snel kan herstellen.

Natuurvriendelijke oever met plasdras-zone

Mocht u een tuin hebben met een natuurvriendelijke oever (talud) met een plasdras-zone, dan doet u er goed aan jaarlijks in de maand september of oktober (liefst zo laat mogelijk) de plasdras-zone te maaien (met een zeis of sikkel, eruit trekken mag ook). U mag ook best wat planten laten staan die u bijzonder of mooi vindt (1/10 van de waterbreedte van de sloot). U creëert hierdoor een vluchtgelegenheid voor dieren. U kunt het afgemaaide gewas daarna afvoeren, of composteren. Gooi geen mest in de oeverzone (talud) en verwijder het afgemaaide gewas; u verschaalt hiermee de ondergrond, waardoor er bijzondere planten zich kunnen ontwikkelen. Denk er ook eens aan om mooie oeverplanten in het talud te laten staan of een oeverplantenmengsel te zaaien. Uw tuin wordt er nog gevarieerder door.

Wanneer is een sloot goed onderhouden voor de schouw van het hoogheemraadschap?

- De sloot is vrij van drijfvuil of afval;
- De sloot staat niet te vol met waterplanten en heeft niet te veel planten langs de oevers:
 - Sloten die smaller zijn dan 3 meter moeten volledig worden vrijgemaakt van waterplanten.
 - Bij sloten breder dan 3 meter mag aan elke zijde 1/10 van de breedte van de sloot (waterbreedte) aan planten blijven staan. Dus in een 4 meter brede sloot mag aan beide kanten 40cm blijven staan (gedurende het jaar door mag er natuurlijk meer blijven staan);
- De walkanten zijn in goede staat en de beschoeiingen zijn goed onderhouden;
- De bomen, planten en takken boven het wateroppervlak zijn gesnoeid, ten minste tot 2 meter boven de waterlijn. Een uitzondering wordt gemaakt voor treurwilgen. Als de takken in het water hangen moeten deze worden opgesnoeid.

Nog een aantal praktische tips:

- Kroos: regelmatig kroos uit de sloot scheppen is zeker aan te bevelen. U creëert daarmee lichtval op de bodem waardoor er meer zuurstof wordt uitgewisseld. Hierdoor verbetert u het milieu in de sloot.
- Plantenafval: gooi geen afval, gras of plantenresten in de sloot, dit zakt naar de bodem en aan het einde van het jaar moet u het als bagger er zelf weer uithalen. Voer het slootafval af of composteer het, leg het niet permanent in de natuurvriendelijke oever met plasdras-zone.
- Riet (*Phragmites australis*): kunt u beter regelmatig verwijderen uit uw sloot. Het is een mooie en bij een sloot horende plant, maar is eigenlijk alleen machinaal in toom te houden. Het wortelpakket is erg lastig te verwijderen. Het beste is om de plant zoveel mogelijk met wortelstok eruit te trekken. Het liefst hoogzomer wanneer de groeikracht het sterkst is.
- Kweekgras: gras dat over het water een sloot kan overwoekeren. Schep het eruit en doe het niet op de composthoop, maar in de GFT-container.
- Het hoogheemraadschap bestrijdt woekerende (exotische) waterplanten zoals grote waternavel. Zodra u dit soort planten ziet, meld dit dan aan het hoogheemraadschap. Zie: <https://www.schielandendekrimpenerwaard.nl/wat-doen-we/planten-en-dieren-die-wij-bestrijden/>

Ik ga de sloot handmatig schoonmaken. Welk gereedschap kan ik gebruiken?

Het onderhoud aan een sloot is zwaar werk. Om het niet te zwaar te laten worden is goed gereedschap en regelmatig (gezamenlijk) onderhoud noodzakelijk. Gereedschap om handmatig de sloot te onderhouden wordt niet in een gewoon tuincentrum aangeboden, maar kunt u bij de speciaalzaak of een meer landbouw georiënteerde gereedschappenzaak kopen. Het gaat hier om ouderwets

gereedschap, dat door onze boeren al vele eeuwen wordt gebruikt. Het is handig om dit gereedschap in verenigingsverband aan te schaffen, omdat niet alles ieder jaar nodig is. In verenigingsverband (met een groepje tuinders) is het ook veel makkelijker bijhouden.

Sloothark/sloothaak/sloothekkel: voor het ophalen van riet, flap (draadalg) en kroos. U zou ervoor kunnen kiezen om hiervoor een hark te gebruiken. Wist u dat u van kroos hele goede compost kan maken en het als mulchlaag tussen uw planten kan leggen?

Wij hebben een aantal sloothaken aangeschaft in verenigingsverband. U kunt deze komen lenen op zaterdagdagen tussen 10:00-12:00 bij de bestuurskamer.

Kantzeis: voor het afslaan/maaien van oeverplanten en eventueel uw oeverkant recht af te steken.

Baggernet: voor het uit de sloot trekken van de bagger. De bagger kan het beste afgevoerd worden i.v.m. eventuele verontreinigingen en/of stikstof-fosfaatoverschot. De richtlijn voor baggeren is eens in de acht jaar.

Waadpak: Om beplanting en eventueel bagger uit het midden van de sloot te halen kan het handig zijn om een waadpak aan te trekken en de sloot in te stappen. U kunt dan ook voelen hoeveel bagger er nog in de sloot zit. Ook deze hebben wij te leen in de bestuurskamer.

Mocht u meer informatie over het onderhoud van sloten willen dan kunt u die vinden op de website van het hoogheemraadschap:

<https://www.schielandendekrimpenerwaard.nl/u-en-het-water/onderhoud-van-sloten-en-oevers-bij-uw-woning-of-bedrijfspan/>